

COMUNIQUEM AMB LA VEU I LES IMATGES DELS CENTRES EDUCATIUS LA INNOVACIÓ QUE PROMOU EL PROGRAMA AGENDA 21 ESCOLAR DE BARCELONA

ABRIL JANER, M. (1); CAPDEVILA, L. (2); CASTELLTORT, A. (3); FRANQUESA, T. (4) y WEISSMANN, H. (5)

(1) Programa Agenda 21 Escolar. Ajuntament de Barcelona agenda21escolar@bcn.cat

(2) Ajuntament de Barcelona. agenda21escolar@bcn.cat

(3) Ajuntament de Barcelona. agenda21escolar@bcn.cat

(4) Ajuntament de Barcelona. agenda21escolar@bcn.cat

(5) Ajuntament de Barcelona. agenda21escolar@bcn.cat

Resumen

A l'acte de cloenda del curs 07/08 de l'Agenda 21Escolar de Barcelona s'ha presentat una nova eina de comunicació en forma de curtmetratge.

Com a conclusió destaquem que, donat el seu nou format i enfoc, ha estat útil per mostrar als centres educatius un grapat d'experiències reals a partir d'un eix que vertebrava les idees més innovadores, que motiva als centres que inicien per primer cop la seva A21E i que ens serveix per donar noves idees a les comissions coordinadores.

A l'equip, ens ha permès crear espais de reflexió per identificar aquells aspectes que es consideren més importants del Programa i/o que cal reforçar. El procés de recollida d'experiències, les converses i les reflexions amb el professorat i l'alumnat durant el procés de gravació també ens ha permès avaluar l'assoliment dels objectius del Programa.

Des de l'any 2001 l'Ajuntament de Barcelona anima a la comunitat escolar (professorat, alumnat, personal no docent i famílies) a fer la seva Agenda 21 Escolar (A21E). Una invitació que és alhora reconeixement, estímulo i suport a la tasca que molts centres ja fan en educació ambiental i una nova oportunitat de reforçar

els vincles entre escola i ciutat (Franquesa, 2004). Durant els darrers vuit cursos, han participat en el programa gairebé 300 centres de totes les etapes educatives.

Objectius

Des dels inicis, l'A21E finalitza el curs amb un acte de cloenda on es projecta un recull fotogràfic per visualitzar la feina feta als centres educatius i també reflectir-hi el fruit de la cooperació i el fer xarxa amb altres protagonistes.

Any rera any cerquem la manera de que aquesta presentació sigui una eina de comunicació atractiva i convincent per tot tipus de públic (infants, adolescents, joves, professorat i famílies, tècnics de l'administració, etc.) i que permeti als que s'inicien en aquest camí de tenir uns bons referents entre els iguals.

Amb l'objectiu de donar un pas més a aquesta iniciativa s'ha considerat oportú repensar aquest material i que permeti reflexionar sobre algunes de les idees clau que hi ha darrera dels programes d'educació ambiental més innovadors i que fan possible processos d'aprenentatge i de canvi real, donant la veu als propis protagonistes, amb la realització d'un curtmetratge.

Marc teòric

Les darreres dècades s'ha fet un gran esforç per detectar les tendències que puguin guiar una educació que permeti assumir els reptes de la sostenibilitat. N'ha emergit la rellevància de preparar a la ciutadania per una participació crítica, per la presa de responsabilitats en accions i decisions relatives a l'entorn socioambiental i per participar en noves maneres d'actuar.

Quan expliquem l'essència, els trets que defineixen l'A21E de Barcelona, solem començar dient que es tracta d'un programa d'educació, participació i implicació cívica.

Des del nostre punt de vista, la participació és el mitjà per construir consensos i sumar els esforços necessaris per generar canvis. Es tracta d'un procés de diàleg compartit que busca l'equilibri entre la reflexió i el traspàs a l'acció on els actors que en "*prenen part*" han de sentir que els seus interessos i expectatives estan reconeguts alhora que es requereix estar disposat a modificar el propi punt de vista (Heras, 2000). La participació és també una finalitat en si mateixa, ja que s'ha d'aprendre a deliberar, a aportar la pròpia creativitat, a compartir responsabilitats, punts de vista i coneixements, a ser generosos a l'hora de reconèixer que els canvis han de ser col·lectius per arribar a resultats estables i fructífers (Weissmann, 2008).

Amb el reconeixement, l'estímul i el suport a la tasca que ja fan molts centres en educació ambiental es pretén també reforçar els vincles entre escoles i entre aquestes i la ciutat, potenciant així la construcció de nous referents comuns i nous valors cívics compartits (Subirats, 2005) en els àmbits de quotidianitat.

D'acord amb què l'educació ambiental només pot oferir tendències, aquesta ha d'anar acompanyada d'una avaluació continuada que pugui recollir les emergències del procés, detectar aquells aspectes positius i reflexionar conjuntament sobre aquells que no han funcionat tant bé (Mogensen et al., 2007).

Desenvolupament del tema

El procés d'elaboració d'aquest treball ha tingut lloc en diverses fases:

1) Disseny del projecte:

A partir d'un grup de treball format per la coordinació del Programa A21E i especialistes en comunicació, s'han identificat les idees clau que volem comunicar i potenciar. Aquestes han estat les següents:

- Idees clau relacionades amb els reptes del Programa de l'A21E:

- o Imaginar i fer realitat una escola nova i transformadora.
  - o Una escola que contribueixi a construir una ciutat i un món més solidari i en pau.
- Idees clau relacionades amb el procés d'ensenyament-aprenentatge:
- o Volem conèixer i comprendre per buscar solucions creatives.
  - o Volem anar més enllà del canvi de comportaments i hàbits promovent una metodologia que ajudi a fer-nos preguntes en comptes de rebre les respostes elaborades.
  - o Ens comuniquem. Fer un món millor implica promoure canvis col·lectius i per això la comunicació es converteix en un instrument fonamental.
  - o Ens responsabilitzem. Donat que som part del problema, hem de ser part de la solució.
  - o Participem. Ens organitzem, suggerim idees i les discutim, prenem decisions, assumim compromisos que posem en pràctica i els avaluem.
  - o Redefinim el concepte de comunitat escolar. Més que la suma d'esforços construïm una xarxa de complicitats.
  - o Aprenem a ser autònoms. Tots som més feliços quan es donen les condicions per pensar, crear, actuar amb una autonomia moral i intel·lectual.
- Idees clau relacionades amb els resultats:
- o Gaudim dels canvis. Fent l'A21E gaudim en fer una escola oberta que deixa penetrar la natura i que surt per observar i comprendre críticament la realitat.

2) Selecció d'experiències:

En el curs 2007/2008, un total de 198 centres han desenvolupat el seu programa d'A21E. Per dur a terme la selecció de les experiències s'han revisat els projectes presentats i la documentació enviada pels centres al

llarg del curs (notícies pel butlletí, actes de les reunions de la comissió, programacions, fotografies etc.).

Finalment, s'han escollit 15 experiències que corresponen a centres d'infantil (3), primària (5), secundària (4) i d'educació especial (2) tant de titularitat pública com privada i concertada, i una que correspon a una activitat organitzada per diferents centres educatius al barri de Gràcia.

3) Recollida de dades/gravació:

Durant el procés de gravació s'han recollit imatges dels centres (cartelleres, espais de joc, espais exteriors,...) i les converses que manteníem amb el professorat i l'alumnat. Les gravacions de les experiències recullen moments reals i espontanis.

4) Comunicació:

En els actes de cloenda l'A21E (el d'infantil i primària i el de secundària) s'ha projectat aquest treball audiovisual a tots els assistents i s'ha lliurat una còpia a cada centre amb l'objectiu que pugui ser utilitzat per explicar a la resta de la comunitat educativa els objectius de l'A21E i el ventall de metodologies i experiències que poden desenvolupar.

5) Avaluació:

Durant el present curs 08/09, aquest material s'està utilitzant en activitats de formació del professorat, especialment a les sessions de formació pels centres que inicien per primer cop l'A21E, i també en reunions i assessoraments de les comissions d'A21E dels centres participants Tanmateix, destaquem que la comunitat educativa l'està valorant positivament.

Conclusions

En primer lloc, destaquem que aquesta eina de comunicació donat el seu nou format i enfoc ha estat útil per mostrar als centres experiències reals a partir d'un eix que vertebrava les idees més innovadores. Al llarg del primer trimestre del curs 08/09, s'ha pogut constatar que aquest material ha estat d'utilitat per motivar als centres que inicien per primer cop la seva A21E i per donar noves idees a les comissions coordinadores de

la resta de centres.

A l'equip del Programa, elaborar aquest treball ens ha permès crear espais de reflexió per identificar aquells aspectes que es consideren més importants i/o que cal reforçar. També el procés de recollida d'experiències, les converses i les reflexions amb el professorat i l'alumnat durant el procés de gravació ens ha permès avaluar l'assoliment dels objectius del Programa.

Gràcies a la bona acollida i atès que aquest format s'ha considerat d'utilitat, s'ha valorat impulsar nous curtsmetratges de caràcter temàtic per animar als centres a iniciar noves propostes educatives.

Referències bibliogràfiques

FRANQUESA, T. (2004). *Desenvolupament sostenible: el programa de l'Agenda 21 Escolar. Perspectiva Escolar*, 285, pp. 17-27.

HERAS, F. (2000). *Los movimientos sociales y la educación ambiental. Aula Verde, Revista de Educación Ambiental*, pp. 3-5.

WEISSMANN, H. (2008). *Una agenda 21 Escolar que educa en valores. Senderi*, **33**.

MOGENSEN, F.; MAYER, M.; BREITING, S.; VARGA, A. (2007). *Educació per al desenvolupament sostenible. Tendències, divergències i criteris de qualitat*. Barcelona: Graó.

SUBIRATS, J. (2005). *Educació i entorn. Caixa d'eines*, 1. P. 60

CITACIÓN

ABRIL, M.; CAPDEVILA, L.; CASTELLTORT, A.; FRANQUESA, T. y WEISSMANN, H. (2009). Comuniquem amb la veu i les imatges dels centres educatius la innovació que promou el programa agenda 21 escolar de barcelona. *Enseñanza de las Ciencias*, Número Extra VIII Congreso Internacional sobre Investigación en Didáctica de las Ciencias, Barcelona, pp. 3095-3100

<http://ensciencias.uab.es/congreso09/numeroextra/art-3095-3100.pdf>